

RAPORTUL

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA

Î.S. „CENTRUL DE TELECOMUNICAȚII SPECIALE”

PE PARCURSUL ANULUI 2016

Întreprinderea de Stat "Centrul de telecomunicații speciale" (CTS) a fost creată în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 735 din 11 iunie 2002 "Cu privire la sistemele speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova" în scopul soluționării cerințelor de securitate informațională, asigurării funcționării și dezvoltării sistemelor informaționale și de telecomunicații statale protejate.

Direcțiile de activitate:

- realizarea politicii naționale în domeniul creării, administrării, funcționării și protejării sistemelor speciale de telecomunicații ale Republicii Moldova;
- asigurarea schimbului protejat de informații între autoritățile publice ale Republicii Moldova, organizații, instituții, întreprinderi și autoritățile publice ale altor state;
- protejarea informației importante pentru stat, crearea, administrarea, asigurarea securității sistemelor informaționale de telecomunicații de stat;
- crearea și asigurarea funcționării mecanismului semnăturii electronice în Republica Moldova;
- integrarea de sistem, crearea sistemelor informaționale de telecomunicații protejate pentru întreprinderi și instituții, indiferent de formele de proprietate ale acestora;
- crearea unor sisteme complexe de securitate informațională;
- protejarea tehnică a informației.

În prezent Centrul de telecomunicații speciale este operatorul sistemelor informaționale și de telecomunicații ale Guvernului Republicii Moldova și prestează autorităților administrației publice un șir de servicii în baza Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice (STAAP).

Serviciile de bază ale CTS sunt:

- servicii de schimb informațional protejat interdepartamental pentru autoritățile publice și servicii de asigurare a canalului de legătură și acces la sistemele și resursele informaționale de stat Intranet Guvernamental;
- serviciile de acces al autorităților publice la resursele rețelei globale Internet;
- serviciile Sistemului de poștă electronică al autorităților administrației publice. serviciile Sistemului de identificare electronică a funcționarului public

Întreprinderea prestează un șir de alte servicii, după cum urmează: servicii de certificare a cheilor publice; serviciile Centrului pentru securitatea cibernetică; serviciile Centrului de date; servicii de IP telefonie; servicii web, etc.

Centrul de certificare a cheilor publice

În cadrul Întreprinderii își desfășoară activitatea Centrul de certificare a cheilor publice, care a fost creat în baza Hotărîrii Guvernului Nr.945 din 05.09.2005 cu privire la centrele de certificare a cheilor publice, și prestează servicii de certificare autorităților administrației publice și terțelor persoane.

Centrul pentru Securitatea Cibernetică CERT-GOV-MD

La fel, în cadrul Întreprinderii a fost creat Centrul pentru Securitatea Cibernetică CERT-GOV-MD, în baza Hotărîrii Guvernului Nr. 746 din 18.08.2010 "Cu privire la aprobarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO actualizat. Sarcina de bază a CERT-GOV-MD este să răspundă la incidente ce țin de securitatea sistemelor informaționale. Acesta asigură serviciile necesare pentru gestionarea incidentelor și sprijinirea beneficiarilor în recuperarea de pe urma încălcărilor de securitate.

ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE ÎN DOMENIUL SISTEMELOR INFORMAȚIONALE ȘI DE TELECOMUNICAȚII

Pe parcursul anului 2016, Întreprinderea de Stat „Centrul de telecomunicații speciale” (CTS) a realizat un șir de lucrări ce țin de dezvoltarea, optimizarea, reorganizarea și mentenanța sistemelor informaționale și de telecomunicații pe care le gestionează. În acest domeniu a fost asigurată realizarea următoarelor activități:

- Dezvoltarea și creșterea calității serviciilor Sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice (STAAP) și telefonie VoIP.
- Lucrări ce țin de proiectul „Instalarea infrastructurii pentru platforma tehnologică guvernamentală comună (M-Cloud) a Republicii Moldova”.
- Lucrări ce țin de infrastructura Centrului de Date, amplasat în Clădirea Guvernului, care includ un șir de activități de modernizare, dezvoltare, optimizare, reorganizare, monitorizare și mentenanță a sistemului climateric, rețelei de transport date, rețelei electrice, sistemului de securitate, sistemului de monitorizare.
- Activități de îmbunătățire a serviciilor în domeniul sistemelor TIC.
- Lucrări ce țin de Sistemul Automatizat de Supraveghere a Circulației Rutiere “Controlul Traficului”.
- Emiterea legitimațiilor de serviciu pentru acces în sediul Guvernului Republicii Moldova.

ACTIVITĂȚI ALE CENTRULUI DE CERTIFICARE A CHEILOR PUBLICE

În cadrul dezvoltării și îmbunătățirii serviciilor în domeniul semnăturii electronice au fost realizate următoarele activități:

Centrul de certificare a cheilor publice a prestat servicii de certificare a cheilor publice:

- Pentru serviciul de semnătură electronică de autentificare
- Pentru serviciul de semnătură electronică avansată necalificată
- Pentru serviciul de semnătură electronică avansată calificată
- Pentru serviciul ”Semnătura mobilă”

Centrul de certificare a cheilor publice a prestat servicii în domeniul infrastructurii cheilor publice, după cum urmează:

- PKI WebServer
- Profile ale serviciilor clienților pentru care se solicită integrarea cu serviciul "MobileSignature" (acces la platforma MSignature)
- Distribuția gratuită a mijlocului de program pentru semnarea documentelor MoldSign 2
- Servicii de aplicare a semnăturii mobile
- Servicii de aplicare a mărcii temporale (TimeStamp)
- Servicii de verificare online a statutelor certificatelor (ocsp)

La nivel de software, ce ține de activitatea Centrului de certificare a cheilor publice, au fost efectuate următoarele activități:

- Îmbunătățirea portalului servicii.cts.md prin modificarea interfeței și simplificarea interacțiunii portal-utilizator.
- Definitivarea sistemului de evidență și notificare automatizată despre plățile efectuate prin MPay.
- Îmbunătățirea soluției MoldSign 2, prin înlăturarea bug-urilor raportate.
- Ajustarea Codului de Practici și Proceduri a Centrului de certificare a cheilor publice.
- Proiectarea și configurarea serviciului de NTP (Network Time Protocol) pentru necesitățile CTS, în special pentru activitatea Centrului de certificare a cheilor publice .

ACTIVITĂȚI ÎN DOMENIUL DEZVOLTĂRII PROIECTELOR WEB

În vederea dezvoltării proiectelor web în baza Hotărîrii Guvernului nr. 188 din 03.04.2012, privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet au fost realizate următoarele activități:

- crearea și asigurarea accesului la instanțe clonate pentru configurarea paginilor web ale autorităților publice;
- configurarea noilor pagini web în baza șablonului aprobat;
- suportul și mentenanța paginilor web lansate în baza șablonului unic.

Î.S. "Centrul de telecomunicații speciale" asigură găzduirea paginilor web oficiale ale autorităților publice centrale în baza Hotărîrii Guvernului nr. 188, precum și mentenanța acestora, la solicitarea clienților.

ACTIVITĂȚI ÎN DOMENIUL SUPORT CLIENȚI

Pe parcursul anului 2016, Secția suport clienți a realizat un șir de acțiuni ce țin de dezvoltarea, optimizarea, reorganizarea și mentenanța sistemelor informaționale ale clienților Întreprinderii, autorităților publice, precum ale sistemelor informaționale interne.

Secția suport clienți este prima linie de ajutor tehnic a clienților întreprinderii. În dependență de complexitatea sarcinilor și solicitărilor intervenite au fost întreprinse diverse acțiuni atât consultative cât și de diagnosticare și înlăturare a defecțiunilor, în conformitate cu domeniul de activitate a întreprinderii și prevederilor contractuale cu clienții. Obiectul acțiunilor de suport și deservire au fost atât produse software, echipament de calcul, echipament periferic, cât și sisteme informaționale complexe. Activitățile Secției suport clienți au fost axate pe următoarele direcții de bază:

- Prestarea serviciilor Call Centru (Centrului de prelucrarea a apelurilor)
- Deservirea sistemului informațional judecătoresc
- Deservirea sistemelor interne
- Serviciile Sistemului de poștă electronică guvernamentală
- Servicii de imprimare a cartelelor de identitate și legitimațiilor de acces
- Sistemul de evidență a solicitărilor (HelpDesk)

REACREDITAREA ÎNTEPRINDERII CONFORM STANDARDULUI ISO 27001:2005 ȘI ISO 9000

Pentru a garanta integritatea, disponibilitatea și confidențialitatea informațiilor cât și calitatea serviciilor, în anul 2016, s-a avut loc reacreditarea Întreprinderii conform standardului ISO 27001:2005 și certificarea Întreprinderii conform Standardului ISO 9000. A fost ajustat și pregătit întregul set de documente normative conform noului Standard pentru reglementarea și monitorizarea tuturor activităților din cadrul Întreprinderii, pentru a asigura continuitatea afacerii, redresarea în caz de incident și crearea sistemului de management a securității informaționale și managementul calității;

ACTIVITĂȚI ALE CENTRULUI PENTRU SECURITATEA CIBERNETICĂ (CERT-GOV-MD)

Realizarea acțiunilor conform prevederilor Hotărîrilor de Guvern

CERT-GOV-MD avînd misiunea de a exercita atribuții de răspuns la incidentele de securitate la nivel de Guvern, pentru sistemele informatice ale autorităților și instituțiilor publice centrale, aflate în administrarea tehnică a CTS, dar care a preluat o parte din prerogativele unui CERT național, fiind Punct național de contact pentru recepționarea incidentelor de securitate cibernetică, diseminarea alertelor de securitate care au fost primite de la partenerii internaționali și operatorii de rețele și sisteme informatice, a coordonat mai multe campanii de conștientizare a utilizatorilor de internet asupra pericolelor existente în mediul online cît și instruirea acestora.

În acest sens, CERT-GOV-MD, pe parcursul anului 2016 a desfășurat următoarele activități:

- furnizarea suportului informațional autorităților publice pentru elaborarea măsurilor proactive și reactive pentru asigurarea spațiului cibernetic. În acest scop, au fost organizate instruirii, workshop-uri și conferințe pentru a dezvolta capacitățile necesare persoanelor pentru a putea efectua analize precum și a identifica problemele existente, și pentru a reuși să gestioneze riscurile, astfel încît acestea împreună să aibă un impact minim asupra sistemelor informaționale.
- contracararea incidentelor cibernetice - CERT-GOV-MD a reușit să aibă o reacție eficientă la amenințările cibernetice din rețeaua guvernamentală prin identificarea acestora și respectiv blocarea manifestării lor. Totodată, o dată cu creșterea numărului de servicii electronice, sfidările cibernetice cresc și iau forma unor amenințări și atacuri mai sofisticate, constituind o amenințare majoră la adresa securității la nivel de Guvern cît și a securității statului.
- dezvoltarea unei cooperări mai strînse între sectorul public și sectorul privat. CERT-GOV-MD a avut ca prioritate în planul de acțiuni pentru anul 2016 dezvoltarea proiectelor în parteneriat cu instituții competente în domeniul securității cibernetice naționale, regionale și internaționale.

Pe parcursul anului 2016, CERT-GOV-MD a implementat următoarele acțiuni care au sunt prevăzute prin Hotărîre de Guvern:

- Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO (IPAP) pentru anii 2014 – 2016;
- recomandările din Decizia Consiliului Suprem de Securitate nr. 01/01.02.2005 din 07.10.2014.

Desfășurarea conferințelor, atelierelor de lucru, exercițiilor cu implicarea sectorului public și privat, precum și a partenerilor, pentru creșterea nivelului de conștientizare despre riscurile de securitate cibernetică și pregătirea specialiștilor pentru a răspunde acestor provocări.

Pe parcursul anului 2016 au fost organizat mai multe exerciții, ateliere de lucru și conferințe tematice pentru a discuta care sunt tendințele amenințărilor cibernetică și cele mai bune măsuri de protecție precum și au fost instruiți angajați din mai multe instituții de forță din cadrul Guvernului pentru a răspunde acestor amenințări precum și de a le preveni. Printre participanți au fost reprezentanți din sectorul privat precum și mediul academic.

Au fost dezvoltate aceste proiecte cu suportul financiar a partenerilor străini printre care Guvernul Statelor Unite ale Americii, USAID; Comisia Uniunii Europene, NATO Departamentul Probleme Emergente de Securitate, Ministerul Afacerilor Externe, Estonia.

CTS a fost punct de contact a Proiectului Pilot ENCYSEC (Enhancing Cyber Security/Îmbunătățirea Securității Cibernetică), Instrumentul Uniunii Europene pentru Stabilitate și Pace, implementat de consorțiul condus de Agenția guvernamentală franceză ADETEF din cadrul Comisiei Uniunii Europene. Proiectul a fost pentru o perioadă de 2 ani, 2014-2016. Acest proiect a avut 3 vectori de dezvoltare:

- strategia de creștere a conștientizării securității cibernetică
- consolidarea capacităților CERT
- îmbunătățirea cooperării internaționale și PPP (Parteneriatelor Public-Private).

Au fost organizate următoarele workshop-uri:

- În perioada 18-20 aprilie, 2016, CTS a organizat instruirii în domeniul securității cibernetică. La workshop au participat reprezentanți din 20 de instituții din RM, și a avut drept scop sporirea nivelului securității și durabilității rețelelor TI și de comunicare din Republica Moldova prin construirea și formarea capacităților locale pentru a preveni, a răspunde și a contracara, în mod corespunzător, atacurile cibernetică și/sau defectiunile accidentale.
- În perioada 23-24 aprilie 2016, a fost organizat un curs specializat TRANSITS I, care au avut loc la Praga, Republica Cehă. Obiectivul general al cursului a fost de a contribui la formarea specialiștilor CSIRT prin consolidarea cunoștințelor în domeniul securității cibernetică.
- În perioada 11 – 13 iulie, 2016, experți din cadrul CERT-GOV-MD au participat la un training în Torino, Italia. Acesta a fost compus din două părți: tehnic - care implică detecția, investigarea, atenuarea și raportarea incidentelor de securitate cibernetică și management care este; și operațional - care se ocupă de alertare, evaluarea crizei, cooperare, coordonare, analiză tactică, consiliere

și schimb de informații la nivel operațional precum și comunicare în scopul depășirii situațiilor de criză.

- Pe data de 6 octombrie 2016, în cadrul Universității Tehnice din Moldova, a fost lansat Laboratorul de cercetare și instruire în domeniul securității cibernetice. După inaugurarea Laboratorului, au urmat o serie de instruirii practice cu o durată de două săptămâni, puse la dispoziția administratorilor de sisteme și rețele informaționale din cadrul autorităților publice
- 20-23 noiembrie 2016, CTS a organizat un Exercițiu de cooperare în cazul unor crize majore de securitate cibernetică pentru a spori capacitățile de luare a deciziilor la nivel național. Peste 50 de participanți din diferite instituții cu atribuții în domeniul securității cibernetice, de la 25 instituții publice, precum și reprezentanți din sectorul privat (furnizori de servicii internet, sectorul energetic, instituții financiare etc.) au participat la acest Exercițiu.

Încheierea acordurilor de cooperare cu alte echipe naționale de răspuns la incidentele ce țin de securitatea cibernetică (CERT), precum și US –CERT, europene și nord-atlantice (NATO NCERT)

În calitate de CERT guvernamental de contact cu privire la incidente de securitate cibernetică, CERT-GOV-MD a semnat acorduri de colaborare cu parteneri interni și internaționali, în scopul schimbului de informații cu referire la incidente de securitate cibernetică.

CERT-GOV-MD are semnate acorduri de cooperare cu CERT-RO, CERT-GOV-GE, Biroul de Securitate Cibernetică din Georgia, Kaspersky, Bitdefender, Team Cymru, Shadowserver, CERT din Macedonia, CERT Kosova.

Totodată, CERT-GOV-MD în urma unui proces complex a obținut o bursă pentru o perioadă de 5 ani de a fi membru în cadrul comunității FIRST (Forumul echipelor de răspuns la incidente de securitate cibernetică) o asociație a centrelor de tip CERT la nivel mondial.

Cooperarea internațională

CERT-GOV-MD a promovat interesele naționale de securitate cibernetică în formatele internaționale de cooperare la care participă Republica Moldova prin participarea la mai multe evenimente naționale și internaționale unde au făcut prezentări precum și publicat articole despre activitatea instituției precum și care sunt trendurile și situația de ansamblu în domeniul securității cibernetice în Republica Moldova.

PERFORMANȚELE ECONOMICO-FINANCIARE ALE ÎNTRERINDERII

Situația de profit și pierdere de la 01 ianuarie 2016 până la 31 decembrie 2016

Indicatori	Cod rd.	Perioada de gestiune	
		Precedentă	Curentă
1	2	3	4
Venituri din vânzări	010	38 181 409	43 003 411
Costul vânzărilor	020	33 919 970	36 166 168
Profit brut (pierdere brută)	030	4 261 439	6 837 243
Alte venituri din activitatea operațională	040	2 849 017	2 924 884
Cheltuieli de distribuire	050	71 569	767 945
Cheltuieli administrative	060	7 012 508	7 709 374
Alte cheltuieli din activitatea operațională	070	46	-
Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	080	26 333	1 284 808
Rezultatul din alte activități: profit (pierdere)	090	27 930	(106 459)
Profit (pierdere) până la impozitare	100	54 263	1 178 349
Cheltuieli privind impozitul pe venit	110	-	345 929
Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	120	54 263	832 420

RETRIBUȚIILE CONDUCERII ÎNTEPRINDERII ȘI ALE MEMBRILOR CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE

Retribuția lunară, pentru anul 2016, a dlui Serghei POPOVICI, Director general al Î.S. ”Centrul de telecomunicații speciale”, este de 16 107 MDL.

Retribuția anuală a membrilor Consiliului de Administrație a Î.S. ”Centrul de telecomunicații speciale” este prezentată în următorul tabel:

Nr. d/o	Numele, prenumele membrilor Consiliului de Administrație a Întreprinderii	Funcția deținută în cadrul Consiliului de Administrație întreprinderii	Numărul și data procesului-verbal ordinului privind desemnarea în Consiliu de Administrație	Numărul de ședințe la care a participat	Mărimea totală a indemnizației achitate pe parcursul anului 2016, (lei)
1	2	3	4	5	6
1	Eduard BĂNĂRUC	Președintele consiliului de administrație	Ordin nr. 379-A din 08.05.2015	0	5 142,86
2	Iurie CAZACU	Președintele consiliului de administrație	Ordin nr. 86-A din 01.03.2016	1	2 318,18
3	Roman CAZAN	Președintele consiliului de administrație	Ordin nr. 335-A din 05.04.2016	3	27 681,82
4	Svetlana BUDECI	Membrul consiliului de administrație	Ordin nr. 335-A din 05.04.2016	4	34 000,00
5	Alexandru BALTAG	Membrul consiliului de administrație	Ordin nr. 335-A din 05.04.2016	4	30 000,00
6	Andrei PRISACAR	Membrul consiliului de administrație	Ordin nr. 335-A din 05.04.2016	4	34 000,00
7	Dmitri ROMANESCU	Membrul consiliului de administrație	Ordin nr. 335-A din 05.04.2016	4	34 000,00